

ÉRIC VUILLARD

ROMAN

GÜNDEM

Çeviri: NİHAN ÖZYILDIRIM

♥ can
çağdaş

ÉRIC VUILLARD
GÜNDEM

Can Çağdaş

L'ordre du jour

İlk basım (çeviriye kaynak alınan basım): Actes Sud, 2017

© 2017, Editions Actes Sud, Arles

© 2019, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Kalem Telif Hakları Ajansı aracılığıyla satın alınmıştır. Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Nisan 2019, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Editör: Ani Haddeler Pekman

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak tasarımı: Seda Yüksel

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi No: 3 Kat: 2

Topkapı-Zeytinburnu

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-4032-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750740329

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

ÉRIC VUILLARD
GÜNDEM

ROMAN

Fransızca aslından çeviren

Nihan Özyıldırım

♥can

ÉRIC VUILLARD, Film yapımcısı ve yazar. 1968'de Lyon'da doğdu. Eserleri bugüne kadar dokuz ödül almıştır. Bunlardan bazıları: *Conquistadors* (İstilacılar) (2010 Ignatius J. Reilly Ödülü); *La bataille d'Occident* (Batı Cephesi) (2012 Prix Franz-Hessel ve Prix Valery-Larbaud Ödülü) ve *Congo*'dur (Kongo) (Prix Franz-Hessel ve Prix Valery-Larbaud Ödülü). *Gündem*'le 2017'de Fransa'nın en prestijli ödülü Goncourt'u kazanan Vuillard'ın son kitabı *Tristesse de la terre*'dir (Yerküre'nin Hüznü). Éric Vuillard Fransa'nın Rennes şehrinde yaşıyor.

NİHAN ÖZYILDIRIM, 1972'de doğdu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nü bitirdi. Kuruluşundan itibaren Çevirmenler Meslek Birliği üyesidir. Çeviri yaptığı yazarların bazıları: Jules Verne, Guillaume Apollinaire, Paul Ricaut, Paul Veyne, Matthieu Ricard, Jean-François Revel, Evelyne Bloch-Dano, Andre Gorz ve Marcel Mauss.

Laurent Evrard'a

İçindekiler

Gizli Bir Toplantı	13
Maskeler	18
Nezaket Ziyareti	24
Gözdağı	28
Berghof Görüşmesi	31
Gel de Karar Verme	43
Umutsuz Teşebbüs	49
Telefon Başında Bir Gün	52
Downing Street'te Veda Yemeği	59
Blitzkrieg	67
Panzer Trafiği	72
Dinlenen Telefonlar	77
Aksesuar Mağazası	82
Mutluluk Nağmesi	86
Ölüler	91
Bütün Bu İnsanlar da Kim?	96

GİZLİ BİR TOPLANTI

Güneş, soğuk bir yıldızdır. Yüreği buzdan dikenlerden oluşur. Işığı merhametsizdir. Şubatta, ağaçlar ölü, ırmaksa sanki kaynağı artık su kismuyor, sanki deniz artık onu yutamıyor gibi taş kesmiş. Zaman donmuş. Sabah ne bir gürültü ne bir kuş şakıması, ses seda yok. Sonra bir araba, bir tane daha ve aniden adımlar, göremediğimiz silüetler. Yönetmen üç kez vurdu fakat perde açılmadı.

Bir pazartesi günündeyiz; şehir sis perdesinin arkasında kaynaşiyor. Diğer günlerde olduğu gibi insanlar işlerine gidiyor, tramvaya, otobüse biniyor, otobüsün üst katına süzülüyor, sonra soğukta hayallere dalıyorlar. Ama bu senenin 20 Şubat'ı diğerlerinden farklıydı. Yine de insanların çoğu iş denen şu saygın, koca yalanın içine dalıp sessiz ve münasip bir hakikatin yoğunlaştığı ve bütün varoluş destanımızın eli çabuk bir pantomime indirgendiği küçük hareketlerle durmaksızın çalışarak geçirdi gündüz saatlerini. Sükûnet içinde gayet normal akıp geçti bütün gün. Ve herkesin evle fabrika arasında, çarşıyla çamaşır asılan küçük avlu arasında, sonra akşam, işyeriyle kafe arasında mekik dokuduğu nihayet evine girdiği sırada, bu edepli çalışma hayatının çok uzağında, aile hayatının çok uzağında, Spree Nehri'nin kıyısında, birtakım

beyler arabalarıyla bir sarayın önüne yanaştılar. Kapıları merasimli bir şekilde açıldı, kocaman, siyah arabalarından indiler ve ağır kumtaşı sütunların altında sırayla dizildiler.

Yirmi dört kişiydiler; ırmağın ölü ağaçlarının yanında yirmi dört siyah, kahverengi ya da taba pardösü, yünle kabarmış yirmi dört çift omuz, yirmi dört takım elbise ve aynı sayıda geniş paçalı, pensli pantolon. Gölgeler meclis başkanının sarayının geniş holüne duhul ettiler; ama çok yakında meclis de kalmayacaktı, cumhurbaşkanı da kalmayacaktı, hatta birkaç yıl içinde parlamento da kalmayacaktı, yalnızca tüten bir moloz yığını kalacaktı geriye.

Şu andaysa yirmi dört fötr şapka çıkartılmış ve yirmi dört kel ya da beyaz saçla taçlanmış kafa ortaya çıkmıştı. Sahneye çıkmadan önce ağırbaşlılıkla el sıkışıldı. Saygıdeğer kodamanlar burada, büyük holdeydiler; matrak ve önemli konular konuşuyorlardı; adeta bir bahçe partisinin biraz yapmacıklı ilk anlarındaydılar.

Yirmi dört siluet basamakların ilk kısmını özellikle koşar adım aştılar, sonra ihtiyar kalplerini fazla yormamak için arada bir durarak merdiveni birer birer çıktılar ve elleri bakır çubuğa kenetlenmiş, gözleri yarı kapalı, zarif korkuluklara da tonozlara da sanki bir yığın görünmez ölü sonbahar yaprağının üzerindeymişler gibi hiçbir hayranlık duymaksızın tırmandılar. Küçük girişten onları sağa doğru yönlendirdiler, burada, damalı zemin üzerinde birkaç adım attıktan sonra ikinci kata uzanan otuz küsur basamağı çıktılar. Kafilenin en başında kim vardı bilmiyorum, aslında bunun pek bir önemi de yok, değil mi ki yirmi dördü de tamı tamına aynı şeyi yapmak, aynı yolu izlemek, merdiven boşluğunun etrafından sağa dönmek, nihayet sola dönmek zorundaydılar, kapılar ardına kadar açıldı, içeri girmişlerdi.

Edebiyat her şeye kadirdir derler. Dolayısıyla onları

Penrose merdiveninde¹ sonsuza kadar döndürebilirdim, ne inebilirler ne çıkabilirlerdi, aynı anda sürekli ikisini de yaparlardı. Gerçekten de kitapların bizde bıraktığı etki biraz budur. Yoğun ya da akışkan, anlaşılmaz ya da gü, koyu, esnetilmiş, tanecikli kelimelerin zamanı, hareketleri dondurur, taşa dönüştürür. Hikâyemizin karakterleri ebediyen sarayda kalacaklar, sanki lanetli bir şatodalmış gibi. Girdikleri anda çarpıldılar, taş kesildiler, dondular. Kapılar aynı anda hem açık hem kapalı, kemer tablaları aşınmış, sökülmüş, yıkılmış ya da yeniden boyanmış. Merdiven boşluğu parlıyor ama boş, avize ışıltıyor ama ölü. Zamanın içinde aynı anda her yerdeyiz. Albert Vögler bu şekilde ilk kata kadar çıktı, burada elini takma yakasına götürdü, terlemişti, hatta terler damla damla akıyordu, hafif bir baş dönmesi hissediyordu. Merdivenleri aydınlatan koca yaldızlı kandilin altında yeleşini düzeltti bir düğmesini açtı takma yakasını gevşetti. Belki Gustav Krupp da sahanlıkta biraz durdu, Albert'e şefkatli bir laf attı ihtiyarlığa dair bir kelam-ı kibar etti, kısacası dayanışma gösterdi. Sonra Gustav yoluna devam etti, Albert Vögler ise ortasında devasa bir ışık topu bulunan altın kaplamalı bitki desenli koca avizenin altında birkaç saniye tek başına kaldı.

Nihayet küçük salona girdiler. Carl von Siemens'in özel kalemi Wolf-Dietrich, camlı kapının yanında biraz duraklayıp balkonu kaplayan ince kırağı tabakasına göz gezdirdi. Uçuşan pamuk balyaları misali, sisin arasında bir an için dünyanın bütün ayak oyunlarından uzaklaştı. Diğerleri çene çalıp birer Montecristo yakarlarken en dışa sarılan tütün yaprağının krem veya boz renginden bah-

1. Lionel ve Roger Penrose'un geliştirdikleri, çıkan ya da inen kişinin sonsuz bir döngüyle aynı seviyede kaldığı yanılısamasını yaratan, üç boyutlu olarak gerçekleştirilmesi imkânsız merdiven modeli. (Ç.N.)

sedip kimisi yumuşak lezzeti kimisi baharatlı tadı sevdiğini, aslında hepsi de en kalınlarını tercih ettiklerini anlatırken ve etrafındaki ince altın yaldızlı halkayı dikkat çekmeden kopartırlarken Wolf-Dietrich pencerenin önünde hayallere dalmış, çıplak dalların arasında dalgalanıyor, Spree üzerinde yüzüyordu.

Birkaç adım ileride Wilhelm von Opel, tavanı süsleyen zarif alçı figürlere hayranlıkla bakarak kocaman, yuvarlak gözlüklerini kaldırdı ve indirdi. Ailesi çağları aşmış bizlere uzananlardan biri daha; Braubach cemaatinden, küçük toprak sahibiyken elbise, kablo, çiftlik ve yük biriktirip yükselen, önce hâkimler sonra belediye başkanları çıkartan sonrasında annesinin gizemli derinliklerinden çıkagelip çilingirliğin tüm püf noktalarını öğrendikten sonra harika bir dikiş makinesi tasarlayan Adam'la altın çağı başlayan aile. Gel gör ki Adam hiçbir şey icat etmedi. Bir imalatçının yanında işe girdi, gözlem yaptı, sesini çıkarmadan bu duruma katlandı, sonra modelleri biraz geliştirdi. Kendisine hatırı sayılır bir drahome getiren Sophie Scheller ile evlendi ve ilk makinesine karısının adını verdi. Üretim hızla arttı. Dikiş makinesinin kullanıma girmesi zamanın akışını yakalayıp insanların alışkanlıklarına dahil olması için birkaç sene yetti. Makinenin gerçek mucitleri zamanından çok erken gelmişlerdi. Adam Opel, dikiş makinelerinin başarısını sağlama aldıktan sonra bisiklet işine girdi. Fakat bir gece kapının aralığından tuhaf bir ses süzüldü içeriye; kalbi soğuk, çok soğuk gibi geldi. Telif haklarını dilenen dikiş makinesi mucitleri değildi bunlar, kârdan hak talep eden işçileri de değildi, ruhunu isteyen Tanrı'ydı; elbette geri vermek gerekti.

Ama işletmeler insanlar gibi ölmez. Asla yok olmayan mistik bedenlerdir onlar. Opel markası bisiklet, daha sonra da otomobil satmaya devam etti. Kurucusu öldüğün-

de firmanın çalışan sayısı bin beş yüze ulaşmıştı çoktan. Bu sayı hep yükseldi. Bir işletme bütün kanı kafasında toplanan bir insan gibidir. Buna tüzel kişilik denir. Hayatları bizimkinin çok ötesine uzanır. Wilhelm'in Reichstag başkanının sarayındaki küçük odada düşüncelere daldığı 20 Şubat günü, Opel şirketi çoktan ihtiyar bir hanım olmuştu. Bugünse başka bir imparatorluğun içinde bir imparatorluk ve yaşlı Adam'ın dikiş makineleriyle ancak çok uzak bir bağlantısı var. Opel şirketi çok zengin bir ihtiyar hanımdır, öyle ihtiyardır ki, neredeyse artık hiç farkına varılmaz, artık manzaranın parçasıdır. Bugünse Opel şirketi birçok devletten daha eskidir; Lübnan'dan daha eskidir, hatta Almanya'dan daha eskidir, Afrika devletlerinin çoğundan daha eskidir, tanrıların bulutlarda kaybolduğu Bhutan'dan daha eskidir.

20 Ocak 1933, Berlin kışının sert ama sıradan bir gündür. Reichstag'ın konforlu salonunda, Alman endüstrisinin önde gelen yirmi dört baronuyla Nazi yetkilileri gizli bir toplantı gerçekleştirir. Toplantının gündemi, Nazi Sosyalist Partisi ve onun çansölyesinin iktidarı ele geçirmesi ve mutlak güç sahibi olması için finansman sağlamaktır. Bu açılış sahnesi, olabilecek en kötü çalkantılara nasıl rıza gösterildiğini belgeleyecektir.

12 Mart 1933, Avusturya'nın ilhakı gündemdedir. Tarihe geçecek grotesk bir gündür; haberler dehşet verici ve ölü alımsız bir güçle ilerleyen motorize bir Alman ordusu görüntülemektedir. Belgelelim Goebbels'in harikulade propagandası gerçeği kesinlikle yansıtmamaktadır. Söz konusu hücum gücü, görünenin aksine oldukça yapaydır; Avusturya yollarındaki panzerler tek kelimeyle dökülmektedirler. Tarihe yön veren Avusturya zaferinin ardındaki karakter gücü ve kararlılık değil, göz boyama ve blöftür.

Nazi Almanya'sının Avusturya'yı ilhakının manipülasyon, kibir ve açgözlülük üzerine kurulu perde arkasını aktaran 2017 Goncourt Ödüllü *Gündem*, Alman endüstrisinin Nazilerle işbirliğini belgelerken günümüz siyasetinin içinde bulunduğu kriz konusunda da esaslı bir uyarı işlevi görüyor.

"Bu canlı ve inandırıcı tarih yazımıyla Éric Vuillard göz göre göre boyun eğmenin tehlikelerine karşı uyarıyor ve en kötü senaryonun hiçbir zaman kaçınılmaz olmadığını öne sürüyor."

NPR, Yılın Kitapları, 2018

#faziller #tağızın #işbirlikçilik #avusturyanilhakı #propaganda #gözboyama #almansanayisi #hitler

 can roman

can yayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi

ISBN 978-975-07-8032-9

9 789750 740329